

Professionelle læringsfællesskaber som en måde at samarbejde på - med særlig henblik på praktikken -

Thomas R.S. Albrechtsen, ph.d., docent
Leder af Forskningsprogram for Skole og Undervisning
Praktiklærerforeningen
Nyborg, d. 30. mart, 2022
Kontakt: trsa@ucsyd.dk

Formål

Oplæg til drøftelser om hvordan man kan styrke skolepraktikken gennem samarbejde i professionelle læringsfællesskaber – og omvendt

Spørgsmål til drøftelse

1. Baggrund: Hvordan skaber vi en stærk praksisbaseret læreruddannelse?
2. Hvad vil vi med praktikken på vores skole – og hvorfor?
3. Hvordan fokuserer vi på at styrke elevers læring i praktikken?
4. Hvordan arbejder vi med dokumentation i praktikken?
5. Hvordan fremmer vi reflekterende samtaler i praktikvejledningen?
6. Hvordan skaber og opretholder vi en samarbejdskultur i og om praktikken?
7. Kort opsamling

Baggrund

Læreruddannelsens udfordringer

Forskningsbaseret
læreruddannelse

Øvelsesbaseret
læreruddannelse

Hvordan skaber vi en stærk praksisbaseret læreruddannelse?

Baggrund

Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen:

Praktikken (30 ECTS ud af normeret 240 ECTS)

”§ 11. Praktikken har, ligesom fagene og professionsbachelorprojektet, til formål at **skabe kobling mellem teori og praksis** med henblik på, at den studerende erhverver **teoretisk funderede praktiske færdigheder** i at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb.

- *Stk. 2.* Den studerende skal have praktik i de valgte undervisningsfag.”

Baggrund

Kompetencemål i praktikken

Praktik omhandler den (1) praktisk/pædagogiske dimension, der retter sig mod lærerens arbejde med elever og (2) **den analytiske dimension, der retter sig mod at kunne undersøge egen og andres praksis**. Praktik sammenbinder læreruddannelsens fag og den studerendes arbejde på praktikskolen.

Kompetenceområder:

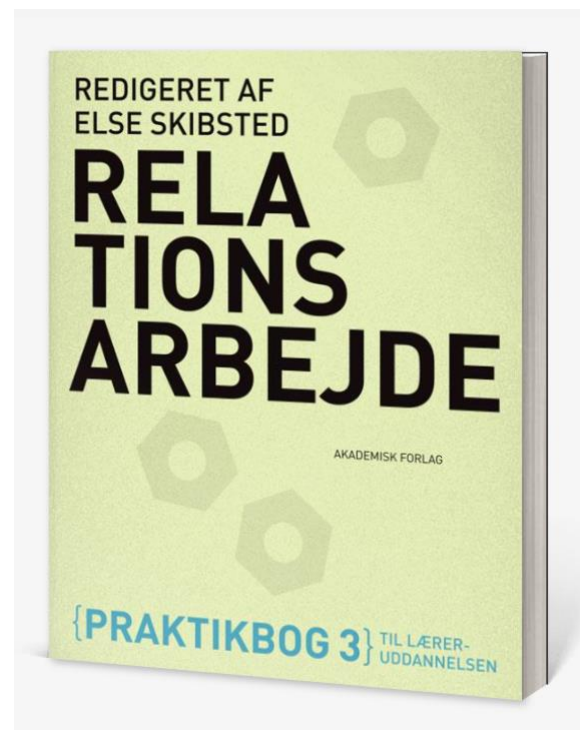
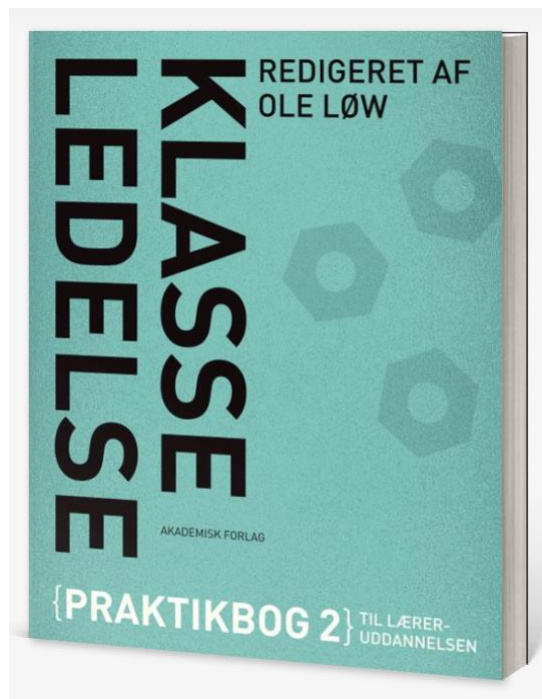
- Kompetenceområde 1: Didaktik
- Kompetenceområde 2: Klasseledelse
- Kompetenceområde 3: Relationsarbejde

Baggrund

Rapport fra *Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning*; tre centrale lærerkompetencer (Nordenbo et al., 2008)

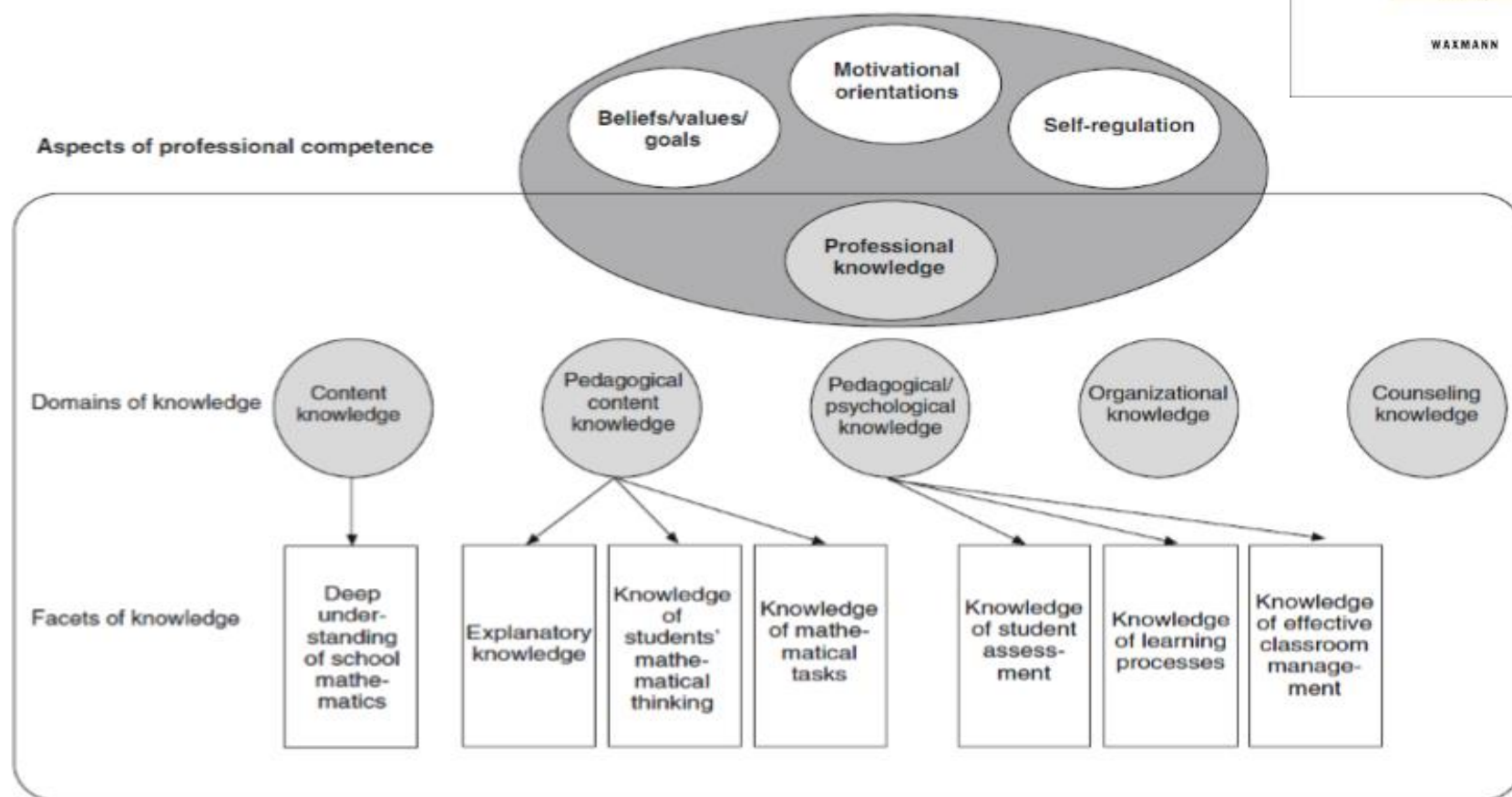
- **Didaktisk kompetence:** Læreren besidder i relation til undervisningens indhold kompetence på både det didaktiske område i almindelighed og i de specifikke undervisningsfag.
- **Ledelseskompetence:** Læreren kan lede klassens undervisningsarbejde.
- **Relationskompetence:** Læreren kan i relation til den enkelte elev indgå i en social relation

Baggrund

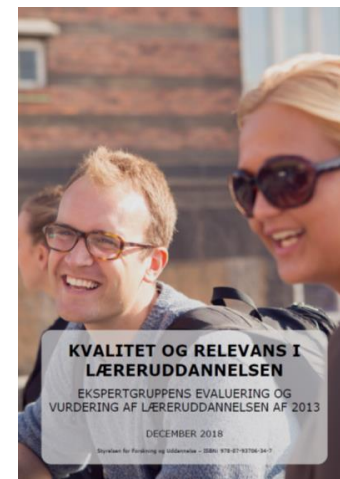
Baggrund

En udvidet model over læreres professionelle kompetencer
(Baumert & Kunter, 2013)

Baggrund

Praktik og praksissamarbejde Evaluering af læreruddannelsen efter reformen (LU13)

5.2.2 EKSPERTGRUPPENS VURDERINGER

Med hensyn til ovenstående mål for praktik og praksistilknytning vurderer ekspertgruppen målopfyldelsen som værende høj. Dette uddybes nedenfor:

- **Styrket praktik:** Det er ekspertgruppens vurdering, at praktikken i læreruddannelsen er styrket og professionaliseret med reformen af læreruddannelsen. Bl.a. har indførslen af kompetencemål og prøver for de tre praktikniveauer bidraget til at skabe progression i de studerendes praktikperioder.
- **Øget praksissamarbejde:** Ekspertgruppen vurderer derudover, at der er kommet et øget praksissamarbejde i læreruddannelsen. Kvaliteten i praksissamarbejdet er dog fortsat svingende, og der er plads til forbedringer i samarbejdet mellem praktikskoler og professionshøjskoler.

Baggrund

Opmærksomhedspunkter

Tabel 2-1: Ekspertgruppens forslag til udviklingsområder

Tema og udviklingsområde
Adgang og optag
1. Kontinuerligt og systematisk fokus på motivation
Den valgte modulstruktur
2. Systematik i forhold til samarbejdet mellem undervisere
3. En modulstruktur, som i højere grad understøtter uddannelsens formål
Læringskultur med høj studieintensitet
4. Stærkere fokus på god, krævende og ambitiøs undervisning
5. Fokus på relationer og det gensidigt forpligtende undervisningsfællesskab
Faglige krav
6. Kritisk vurdering af mål for læringsudbytte
7. Højere ambitioner for anvendelse af primærlitteratur i undervisningen
Bedømmelse og prøver
8. Behov for at se nærmere på organisering af modulgodkendelserne
9. Behov for højere krav og større konsekvens i forbindelse med modulgodkendelsen
10. Behov for et nyt blik på praktikprøverne
Videngrundlaget i læreruddannelsen
11. Behov for integration af forsknings- og udviklingsviden i hele uddannelsen
12. Fokus på kvalitet og relevans af forsknings- og udviklingsaktiviteter
13. Styrket sammenhæng mellem efter- og videreuddannelsesaktiviteter og grunduddannelsen
Lærerens grundfaglighed
14. Fokus på at styrke samarbejde mellem lærerens grundfaglighed og undervisningsfagene
15. Almen dannelse skal i højere grad "gennemsyre hele uddannelsen"
Praktik og praksistilknytning
16. Der er fortsat et uudnyttet potentiale i brugen af partnerskabsaftaler og andre formelle aftaler mellem professionshøjskolerne og skolerne
17. Fokus på kvalificering af praksissamarbejdet
Kompetencer med særlig opmærksomhed i folkeskolen
18. Behov for at styrke overgangen mellem læreruddannelsen og arbejdslivet
19. Mere og bedre viden om tværprofessionelt samarbejde i skolen

Baggrund

10 ambitioner for en bedre læreruddannelse ifølge Danske Professionshøjskoler

<https://danskeprofessionshøjskoler.dk/10-ambitioner-skal-skabe-en-bedre-laererruddannelse/>

Baggrund

4. LÆRERUDDANNELSEN OG FOLKESKOLEN SKAL RYKKE TÆTTERE SAMMEN

4. LÆRERUDDANNELSEN OG FOLKESKOLEN SKAL RYKKE TÆTTERE SAMMEN

Læreruddannelsen og folkeskolen fungerer som et stærkt gensidigt udviklingsfællesskab. De lærerstuderende møder undervejs i deres uddannelse folkeskolen på mange forskellige måder som led i at udvikle deres professionelle kompetencer. Samtidig er der et tæt samarbejde mellem lærere i folkeskolen og undervisere i læreruddannelsen om faglig og pædagogisk udvikling.

- Læreruddannelsen fra 2013 er rykket langt **tættere på folkeskolen** end tidligere, ligesom de studerende bliver bedre rustet til at fungere som lærere i folkeskolen⁴.
- Læreruddannelsen er professionsorienteret. Det understøttes af, at mere end halvdelen af underviserne på læreruddannelsen har en læreruddannelse bag sig og har undervisnings erfaring fra folkeskolen.

HANDLING

- Professionshøjskolerne vil invitere kommuner og skoler til et endnu tættere samarbejde om praksistilknytningen i læreruddannelsen.
- Professionshøjskolerne vil appellere til, at kommunerne prioriterer, at de lærere, der har lærerstuderende i praktik, har en praktikvejlederuddannelse, som det også er tiltænkt.
- Der er behov for en revision af færdigheds- og vidensmålene, så de svarer bedre til behovene i folkeskolen.

Baggrund

Ny læreruddannelse....(LU23?)

Udviklingsgruppens notater med uddybning af forslag til en nytænkt læreruddannelse

November 2021

Anbefalinger fra udviklingsgruppe: Sådan bør fremtidens lærere uddannes

Aktuelt

- Pressemeddelelser
 - 2021
 - filer
 - **Anbefalinger fra udviklingsgruppe: Sådan bør fremtidens lærere uddannes**
- Nyheder
- Arrangementer
- Temaer

Regeringen bad i efteråret komme med forslag til, hvornår læreruddannelse klar. Min perspektiver i anbefalinger med en ny læreruddannelse:

25. november 2021

Konkret fordeler gruppens anbefalinger sig i fem temaer:

- En mere ambitiøs og fagligt krævende læreruddannelse.
- En styrket praktik og en mere øvelsesbaseret undervisning, som styrker sammenhængen med folkeskolen.
- Øget fokus på dannelse i læreruddannelsen, så de studerende formes til at varetage alle de opgaver, man har som lærer i folkeskolen.
- En uddannelse med tydelig progression og sammenhæng, der sikrer flere dygtige lærere.
- Færre og andre typer mål, så der kommer friere rammer for lokalt engagement og udvikling af forskellige profiler.

Baggrund

Ny læreruddannelse....(LU23?)

8. Integreret praktik med tydelig progression

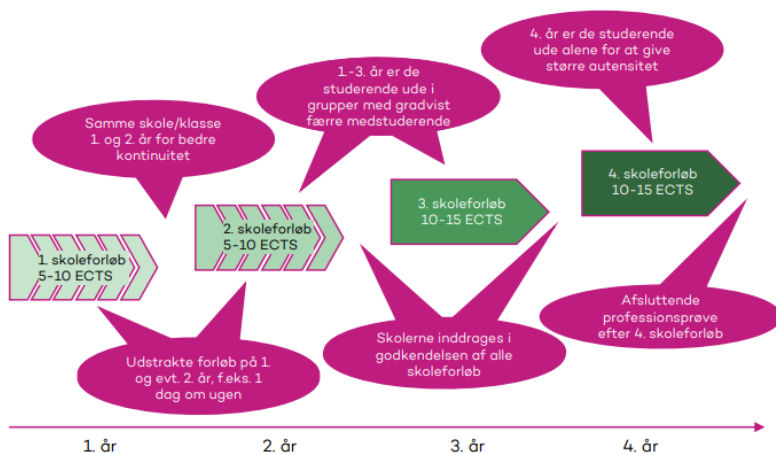
Udviklingsgruppen for
læreruddannelsen

Målsætninger for styrket praktik (skoleforløb)

De studerende får **hurtigt og løbende** kontakt til praksis på skolerne.

De studerende er ude på skolerne på **alle fire studieår**, så de rustes til at varetage lærerjobbet.

Intensiverede skoleforløb med **progression** ift. de studerendes ansvar og opgaver.

Forslag: Forløbene på skolerne integreres i Lærerens Grundfaglighed og undervisningsfagene

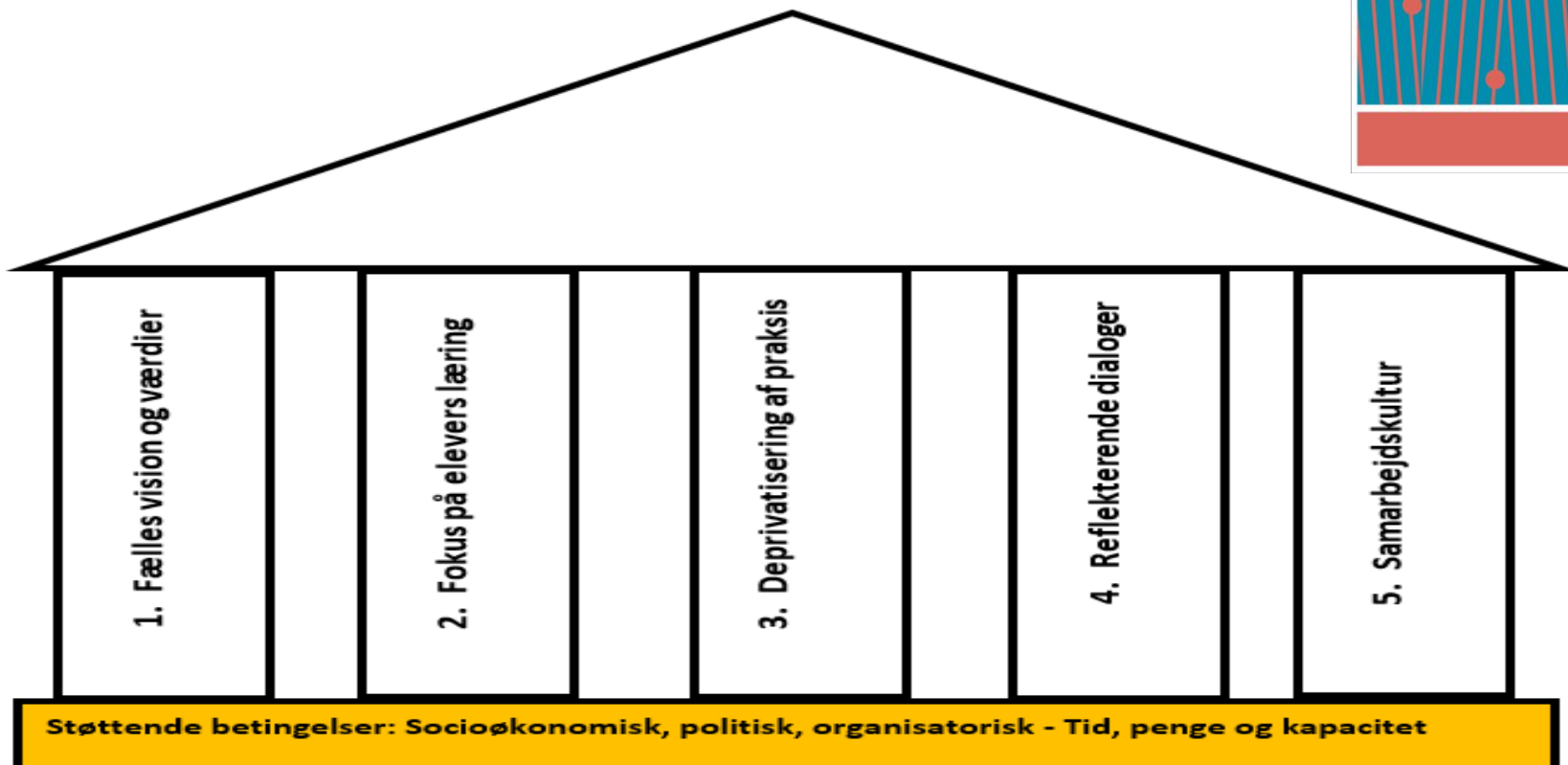
- Rammen til praktik/skoleforløb udvides fra 30 til 40 ECTS-point.
- Praktikken foreslås fremover at være integreret i undervisningsfagene og Lærerens Grundfaglighed og skal ikke længere være et selvstændigt fag. Derfor foreslås "skoleforløb" som nyt navn for praktikken.
- Integrationen sker for at styrke koblingen mellem uddannelsens teoretiske og praktiske elementer og for at styrke kontakten mellem uddannelse og skoler, bl.a. med besøg af underviserne fra læreruddannelsen i løbet af skoleforløb.
- Hvert skoleforløb sigter på at udvikle den studerendes viden og kunnen i både et undervisningsfag og i specifikke dele af Lærerens Grundfaglighed – med ansvaret tydeligt placeret hos en af underviserne på læreruddannelsen.
- Underviserne fra fagene i læreruddannelsen indgår i tæt samarbejde med uddannelsesskolerne om tilrettelæggelsen af skoleforløbet.

Forslag: Tydelig progression i de studerendes skoleforløb

- På de tre første studieår bør de studerende gennemføre skoleforløbene i grupper, hvis størrelse gradvist reduceres. På 4. studieår bør de studerende gennemføre skoleforløbet individuelt.
- Der skal være en tydelig progression i de studerendes opgaver og ansvar fra det ene skoleforløb til det næste.
- Skolerne skal sikre fyldige forløb svarende til fuld tid, hvor de studerende er en del af skolehverdagen og derfor også deltager i fx team-samarbejde, skole-hjem-samtaler, specialpædagogisk arbejde, som gårdvagt mv.
- På 4. studieår bør det være et krav, at de studerende opnår erfaring med selvstændigt at forestå undervisningsforløb.

Udvikling af et ”praktik-PLF”?

Professionelle læringsfællesskaber (PLF)
har **flere dimensioner**:

Grænser for et praktik-PLF?

Flere niveauer

Professionelle læringsfællesskaber på forskellige niveauer og udvidelse af medlemskab (Stoll & Louis, 2007):

- 1) Praktiklærer/-vejleder og lærerstuderende
- 2) Skolebaseret teamniveau (fx fag-, klasse-, årgangs-, ad hoc team)
- 3) Hele skolen og alt personale som inkluderet i et professionelt læringsfællesskab (fx også ledelsesteam)
- 4) Inklusion af bestyrelse, forældre og elever
- 5) Inklusion af andre professionelle i det lokale nærområde
- 6) Tværinstitutionelt samarbejde; fx samarbejde mellem skole og professionshøjskole
- 7) Interkulturelt samarbejde; på tværs af landegrænser

Hvem deltager i et praktik-PLF?

Hvem deltager i et praktik-PLF? ("Trepertssamtalen")

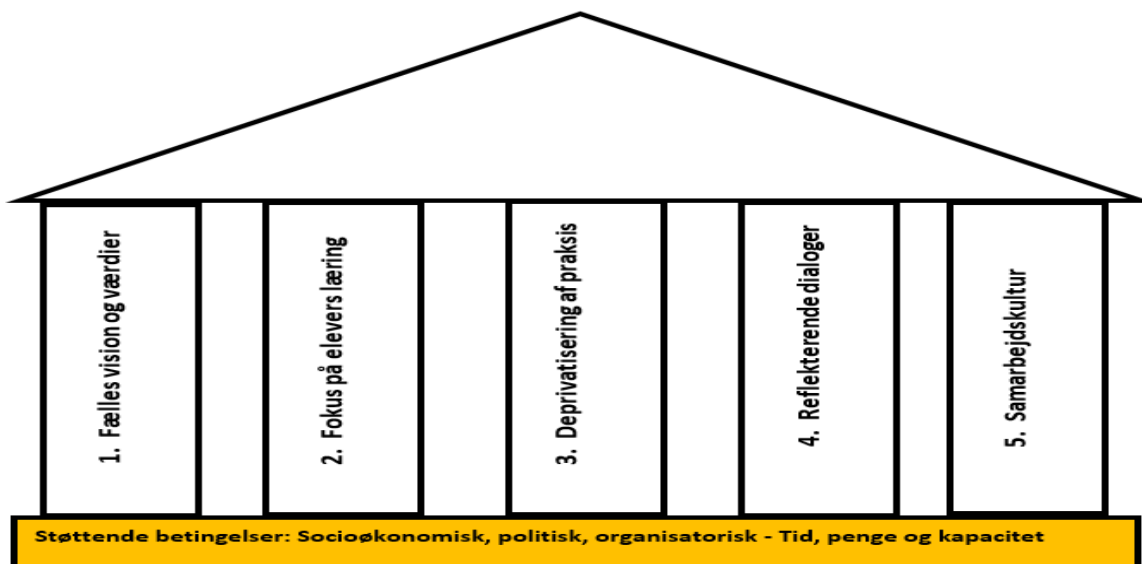
- De(n) lærerstuderende
- Praktiklærere(n)
- UC-undervisere(n)
- Fjerde part?

Refleksionsspørgsmål

- Hvem vurderer I kan deltage i et ”praktik-PLF”?

1. Fælles vision og værdier

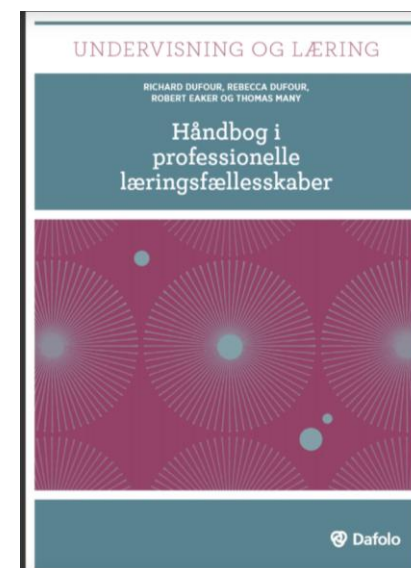
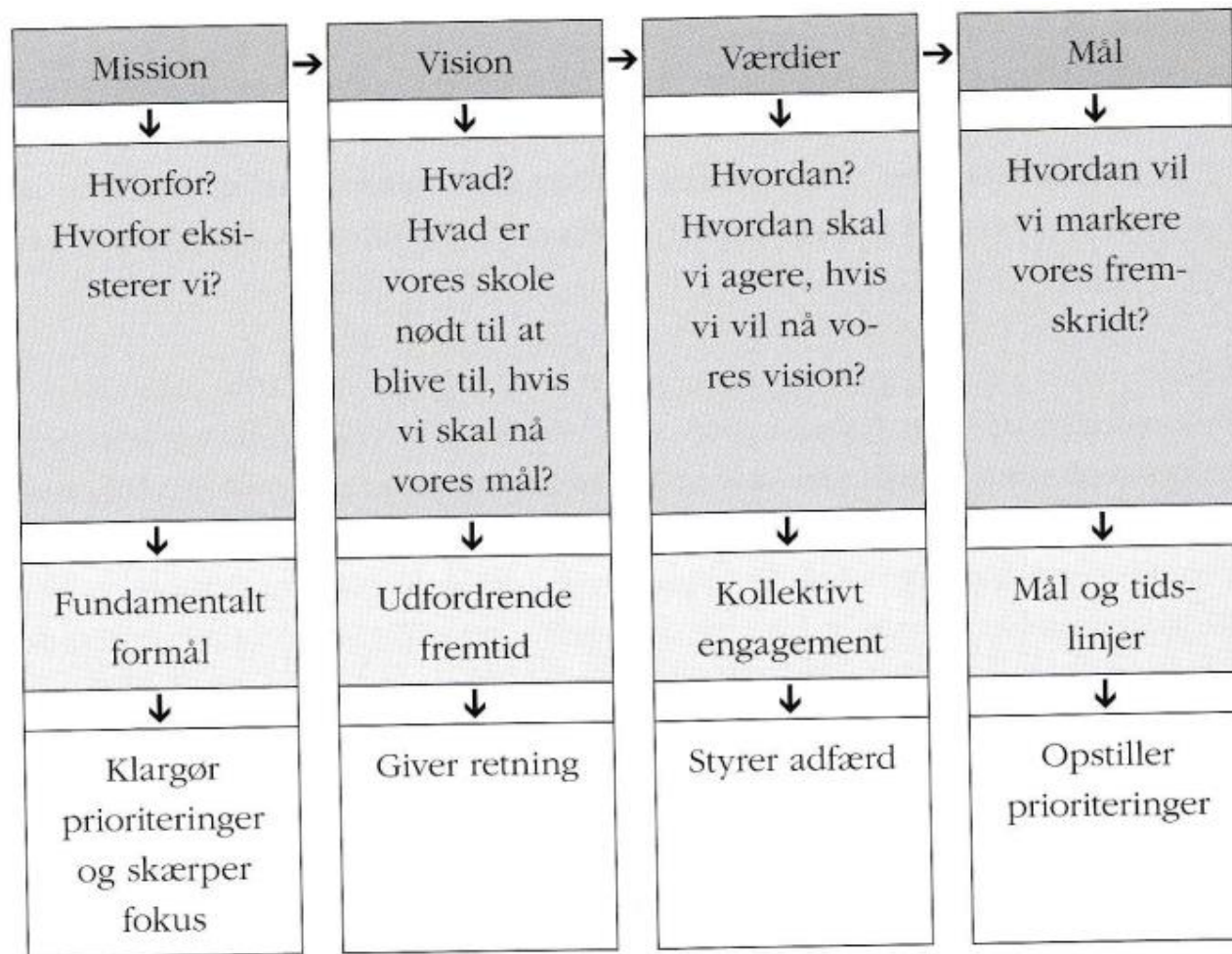

Hvad vil vi med praktikken på vores skole – og hvorfor?

1. Fælles vision og værdier

Spørgsmål om *prioriteringer*

(Kilde: Dufour mfl. (2016))

Eksempel

Praktik - Kompetenceområde 1 – Didaktik (niveau 1)

Kompetenceområde 1: Didaktik omhandler målsætning, planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af undervisning, herunder læringsmålstyret undervisning. **Kompetencemål:** Den studerende kan i samarbejde med kolleger begrundet målsætte, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning.

Færdighedsmål: Den studerende kan	Vidensmål: Den studerende har viden om
<i>1. praktikkniveau</i>	
målsætte, planlægge, gennemføre og evaluere undervisningssekvenser i samarbejde med medstuderende og kolleger,	folkeskolens formål og læreplaner, principper for undervisningsplanlægning, undervisningsmetoder og organisering af elevaktiviteter under hensyntagen til elevernes forudsætninger,
redegøre for tegn på elevernes udbytte af undervisningen i forhold til formulerede mål og	evalueringsformer og tegn på elevers målopnåelse på praktikskolen,
analysere undervisningssekvenser med henblik på udvikling af undervisningen,	observations-, dataindsamlings- og dokumentationsmetoder,

1. Fælles vision og værdier

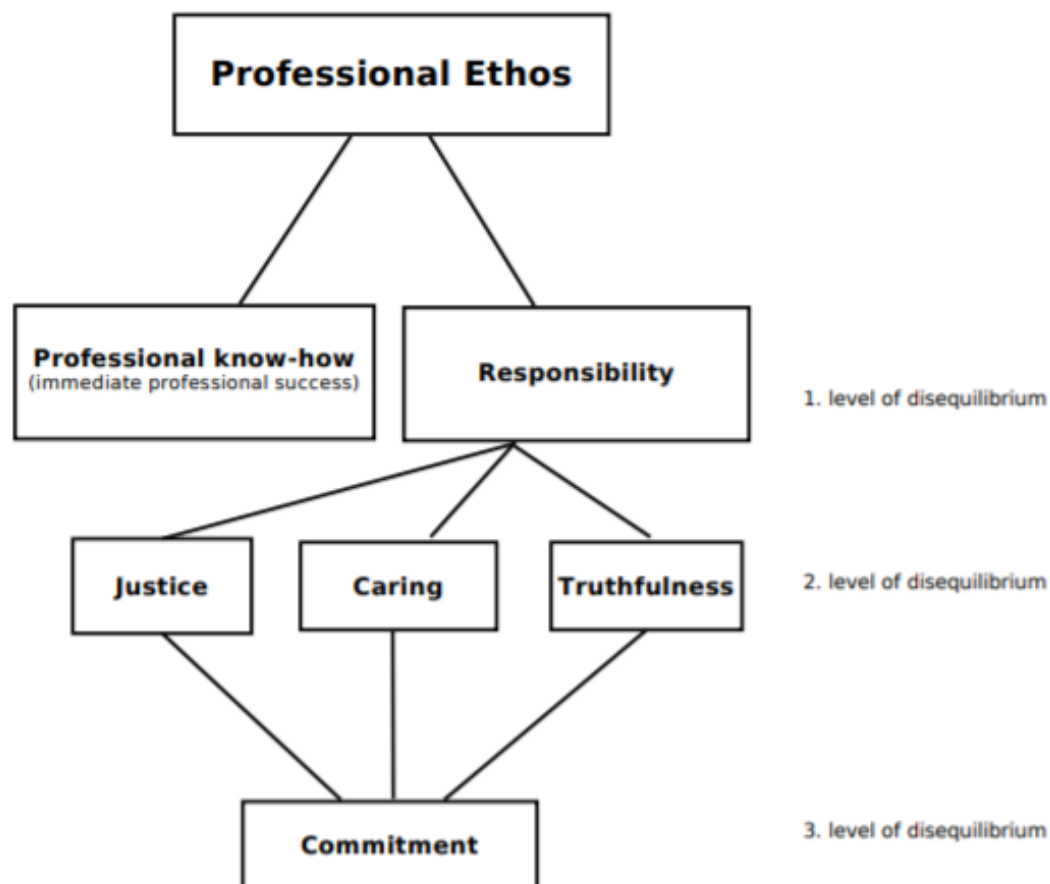
Om at sætte mål (med studerende)

SMART	GROW
S pecifikke mål	" G oal setting" - afklare kort- og langsigtede mål
M ålbare mål	" R eality check" - undersøge nuværende situation
A nsvarlige/opnåelige mål	" O ptions" - overveje alternative muligheder
R elevante mål	" W rap-up" - handleplan, næste skridt
T idsbundne mål	

1. Fælles vision og værdier

Om at lære lærerprofessionens "etos"

Professionelt ansvar og håndteringen af moralske dilemmaer i skolen og undervisningen

Kilde:
Forster-Heinzer (2015, s. 41) –
efter Oser (1992, s. 115)

2. Fokus på elevers læring (og studerendes læring)

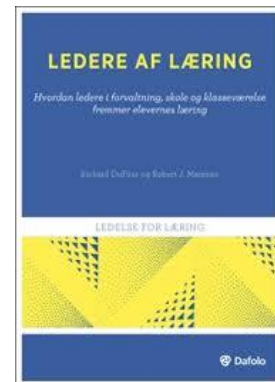
Hvordan fokuserer vi på at styrke elevers læring i praktikken?

2. Fokus på elevers læring

Fire centrale spørgsmål som medlemmer i et professionelt læringsfællesskab bør stille sig selv i forhold til elevers læring (DuFour & Marzano, 2015):

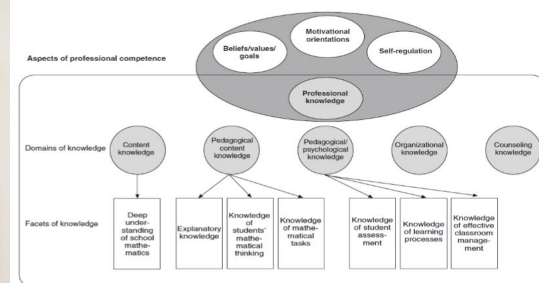
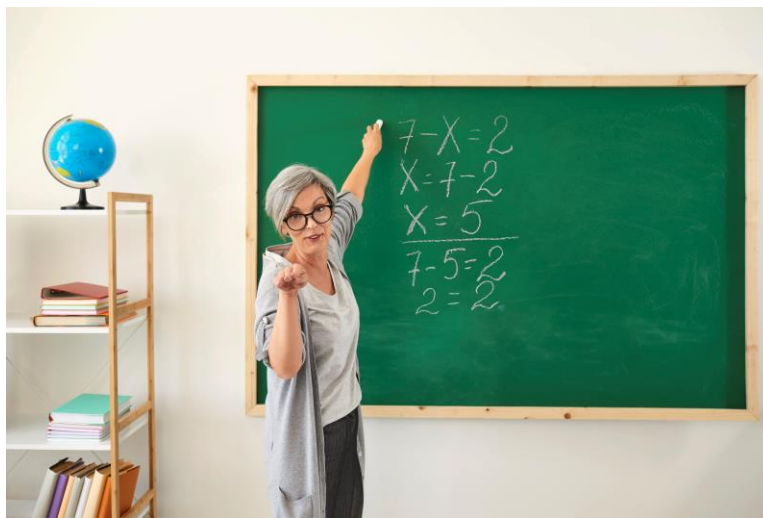
1. **Hvad** ønsker vi, at vores elever skal lære?
2. Hvordan kan vi vide, **at** vores elever lærer?
3. Hvad vil vi gøre, når elever **ikke** lærer?
4. Hvordan kan vi berige og udvide læring for **særligt dygtige** elever?

2. Fokus på **studerendes** læring

Praktiklærer Pia

Engagerede Eva

Uengagerede Ulf

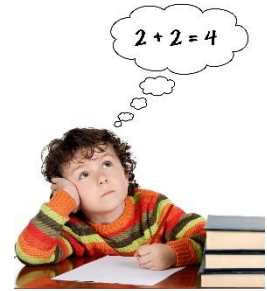
Vejledning

2. Fokus på **studerendes** læring

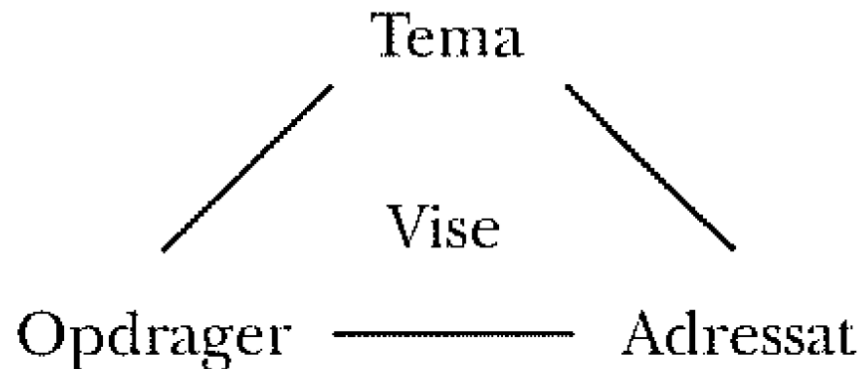
Hvilke læringsmuligheder er der i praktikken?

- Planlægning af undervisning og lærerrolle(r)?
- Øve og gentage lærerrolle(r)?
- Analysere elevers læring?
- Inkludere undervisningsmateriale/læremidler, genstande og ressourcer?
- Samtale om praktikken/den studerendes oplevelser med undervisning?
- Tage elevernes perspektiv?
- Se eksempler/modeller på undervisning?
- Se forbindelser med Fælles Mål/ læreplaner?

2. Fokus på elevers læring

- Klaus Prange (2013): En grundlæggende forskel mellem opdragelse/undervisning på den ene side og læring på den anden side.
- Pædagogisk grundform: **At vise** elever noget med henblik på at de lærer det

2. Fokus på elevers læring

Hvad er læring?

- Evnen til at lære er noget biologisk givet - men det er den ”pædagogiske visning” ikke.
- Et bud på en bred definition af læring; ifølge Knud Illeris (2006: 15):

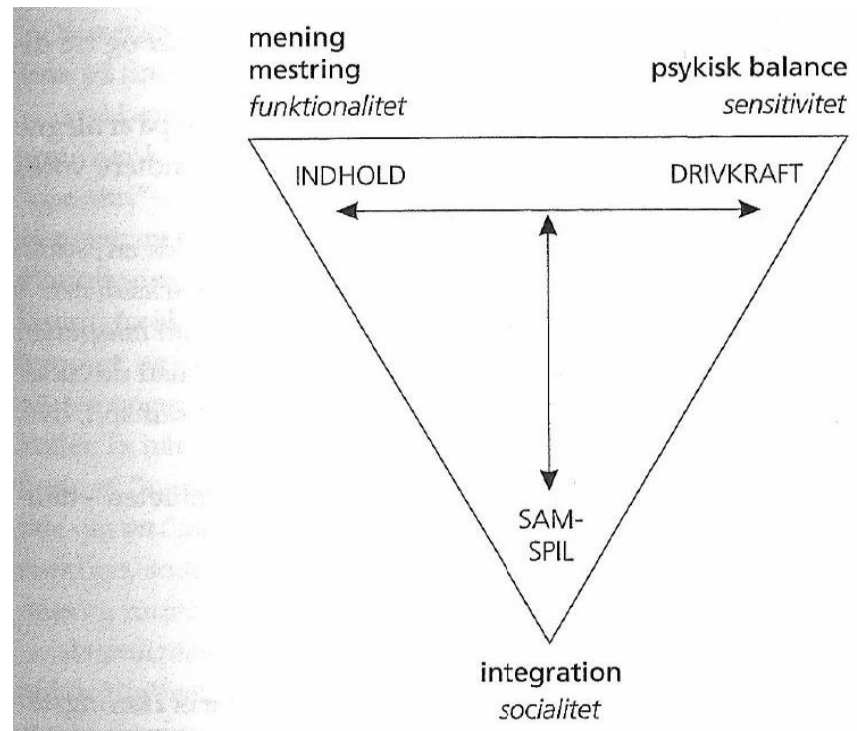
”..enhver proces, der hos levende organismer fører til en varig kapacitetsændring, og som ikke kun skyldes glemsel, biologisk modning eller aldring”.

2. Fokus på elevers læring

Læring som *proces* – viden og færdigheder
(kompetencer) som *resultat*

Læring har forskellige dimensioner ifølge Illeris
(2006: 42):

Eksempel

Praktik i et undervisningsfag

Fx natur/teknologi i en 5. klasse

Forløb om **modellering** (jf. Fælles Mål) – fx modeller af menneskets fordøjelsessystem

Kompetencemål

Kompetence- område	Efter 2. klassetrin	Efter 4. klassetrin	Efter 6. klassetrin
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål.	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger.	Eleven kan designe undersøgelser på baggrund af begyndende hypotesedannelse.
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller.	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad.	Eleven kan designe enkle modeller.
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag.	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster.	Eleven kan perspektivere natur/teknologi til omverdenen og aktuelle hændelser.
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller.	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger.	Eleven kan kommunikere om natur og teknologi.

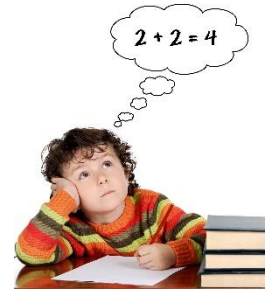
2. Fokus på elevers læring

Forskellige overbevisninger og teoretiske opfattelser af læring (som proces), bl.a.:

- Læring som *adfærdsmodifikation* (det er, hvad du gør)
- Læring som *kognitiv tilegnelse* (det er, hvordan du bearbejder information)
- Læring som *deltagelse i en social praksis* (det er, hvordan du deltager i en bestemt kontekst)
- "Dybere læring" som *kreativ vidensudvikling* – innovation, kritisk tænkning (det er, hvordan du gør/tænker tingene anderledes/producerer nyt)
- Kombinationer og overlap

Refleksionsspørgsmål

- Hvordan kan man i praktikken fokusere på at styrke elevers læring?

3. Deprivatisering af praksis

Hvordan arbejder vi med dokumentation i praktikken?

3. Deprivatisering af praksis

Hvordan kan personlige erfaringer, med at vise eleverne/studerende noget, gøres til en fælles viden?

- Opgør med en individualistisk skolekultur
- Adgang til og undersøgelse af hinandens pædagogiske praksis må bygge på **åbenhed, respekt og gensidig tillid** for at kunne lykkes
- Fra "tavs viden" til "eksplicit viden"

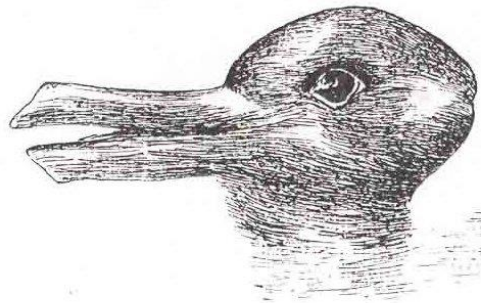

3. Deprivatisering af praksis

**Professionel opmærksomhed
- og "praksisnærhed"**

Selvom vi alle er "tæt på" samme fænomen,
bemærker vi ikke nødvendigvis det samme

3. Deprivatisering af praksis

Dokumentation

- Kunne redegøre for, analysere, diskutere kerneproblemstillinger fra undervisningen
- Erfaringer og empiriske data fra praksis til fælles fortolkning

3. Deprivatisering af praksis

Fælles undersøgelser af praksis

Dokumentation gennem "deprivatisering" af praksis

Metoder (fx Canger & Kaas, 2021)

- Interview
- Observation
- Videoobservation
- Subvision
- Praksisfortællinger
- Situationsbeskrivelser
- Aktionslæring
- Casemetoden
- Snaplog

3. Deprivatisering af praksis

Eksempel: observation af undervisning

10 tips til konstruktiv kollegial feedback (Kiper, 2012: 132)

- 1.** Giv kun feedback i en atmosfære, hvor din kollega er i stand til at modtage feedback.
- 2.** Gør opmærksom på, at det ikke drejer sig om rigtig/forkert-vurderinger, men at observationen fra en udenforstående kan åbne op for nogle nye udviklingsperspektiver.
- 3.** Undgå generelle vurderinger. Hold dig derimod mere til den situation, du har observeret.
- 4.** Forsøg at skelne mellem det, du har observeret, og din fortolkning her af.
- 5.** Benyt dig af "jeg-budskaber"

3. Deprivatisering af praksis

10 tips til konstruktiv kollegial feedback (Kiper, 2012: 132)

6. Giv din kollega tilstrækkelig med muligheder for at bringe sine egne synspunkter ind i sagen.
7. Lyt opmærksomt til din kollega, hvad han/hun gerne vil sige, og tag så dette op. Prøv at sætte dig i hans/hendes sted.
8. Vær åben, og hold ikke dine synspunkter tilbage for at skåne din kollega, men sørg for at betone den subjektive tolkning og baggrunden for dit synspunkt
9. Koncentrér dig ikke kun om det negative, en argumenter også for det positive.
10. Tal med din kollega, efter du har givet din feedback, om hvad han/hun synes om det, og opbyg på dette grundlag gensidige tilbagemeldinger med henblik på at skabe en god feedbackkultur.

Refleksionsspørgsmål

- Hvordan kan man arbejde med dokumentation i praktikken?
- Er der plads til nye dokumentationsformer?

4. Reflekterende dialoger

Hvordan fremmer vi reflekterende samtaler i praktikvejledningen?

4. Reflekterende dialoger

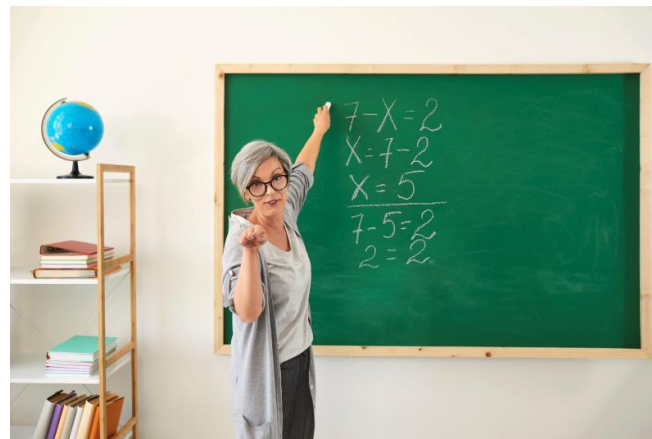
- Fælles **undersøgelser** af praksis som centralt
- Fælles analyse og fortolkning af erfaringer og/eller indsamlet data gennem en deprivatisering af praksis
- **Refleksion** som tilbageblik på praksis ("spejling")
- Dialogerne bør ideelt set fremme *både* elevers og læreres/lærerstuderendes læring

4. Reflekterende dialoger

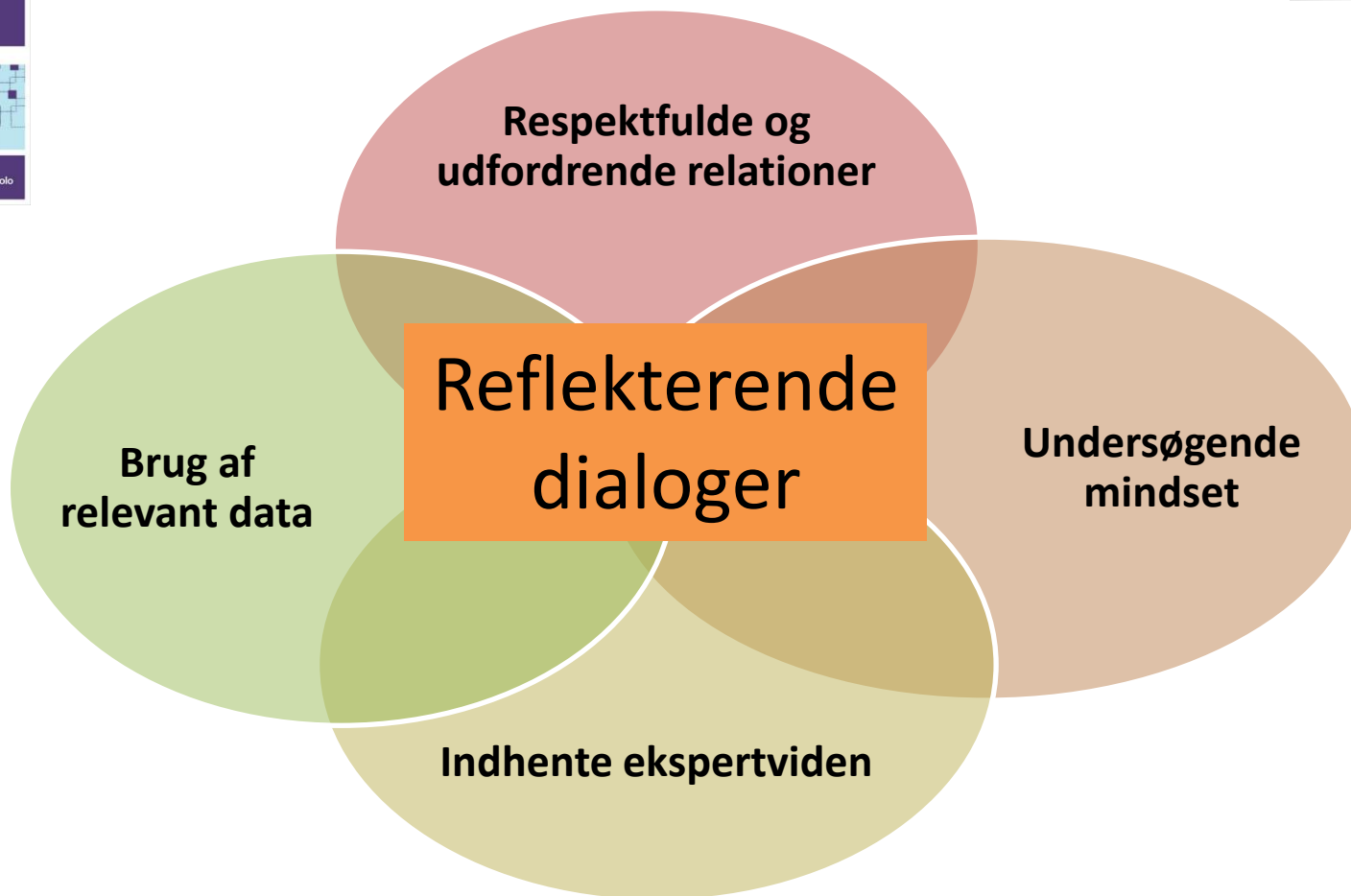
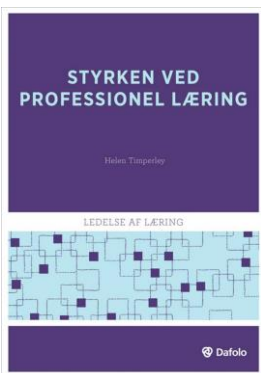

Vejlederrollen

- Kunsten at vise
- Kunsten at stille spørgsmål
- Kunsten at lytte

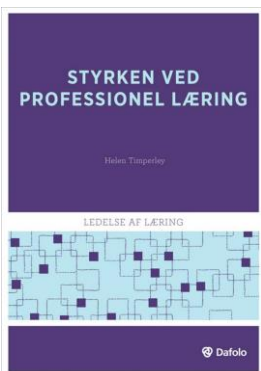

4. Reflekterende dialoger

Inspiration: Helen Timperley (2018 [2011]). *Styrken ved professionel læring*.

4. Reflekterende dialoger

1. Hvilken viden og færdigheder behøver vores elever for at opnå vigtige mål?

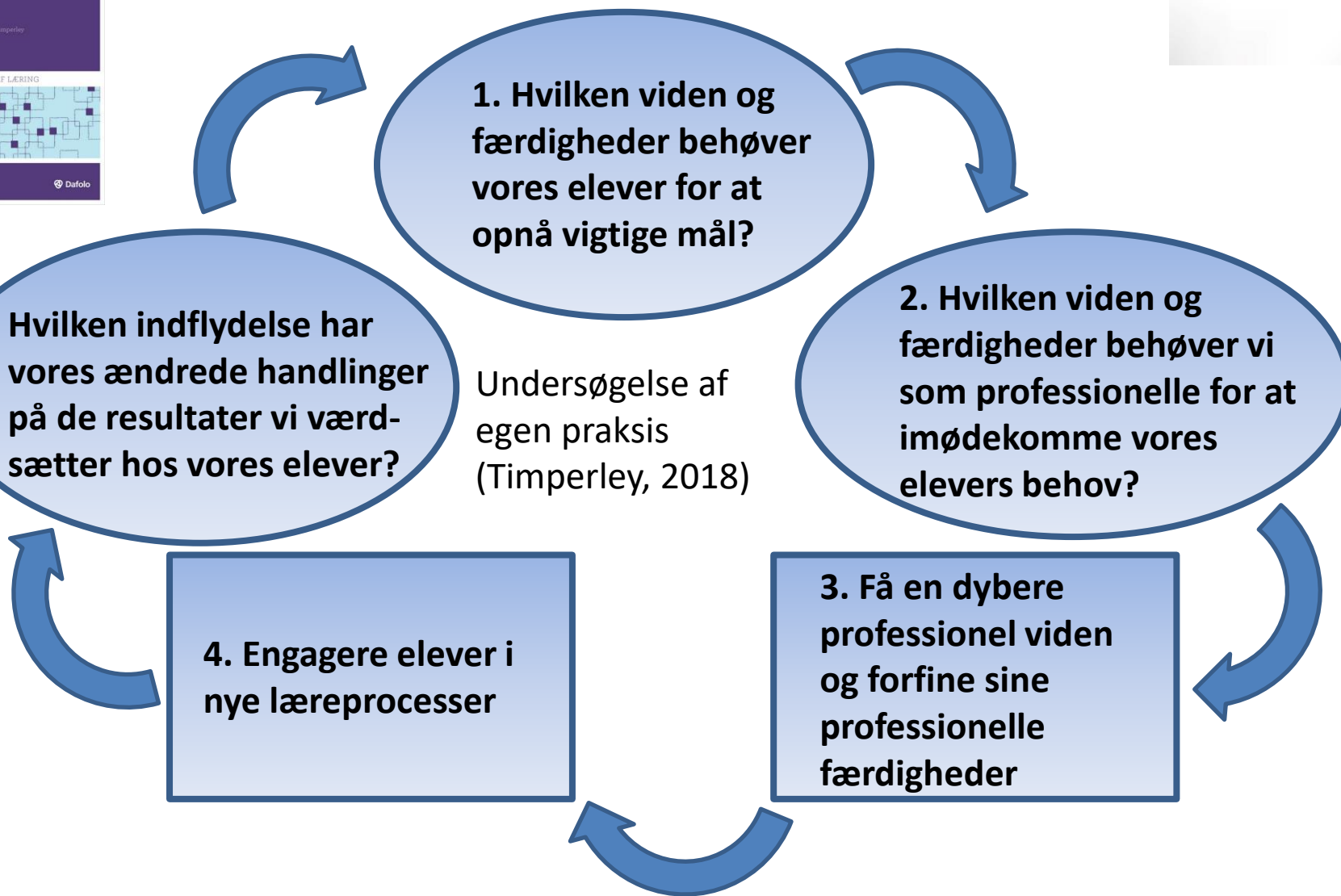
2. Hvilken viden og færdigheder behøver vi som professionelle for at imødekomme vores elevers behov?

3. Få en dybere professionel viden og forfine sine professionelle færdigheder

4. Engagere elever i nye læreprocesser

Hvilken indflydelse har vores ændrede handlinger på de resultater vi værd-sætter hos vores elever?

Undersøgelse af egen praksis (Timperley, 2018)

4. Reflekterende dialoger

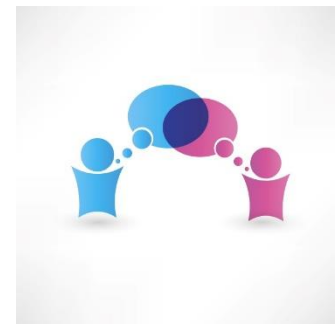
Brug af undersøgelsesmodellen

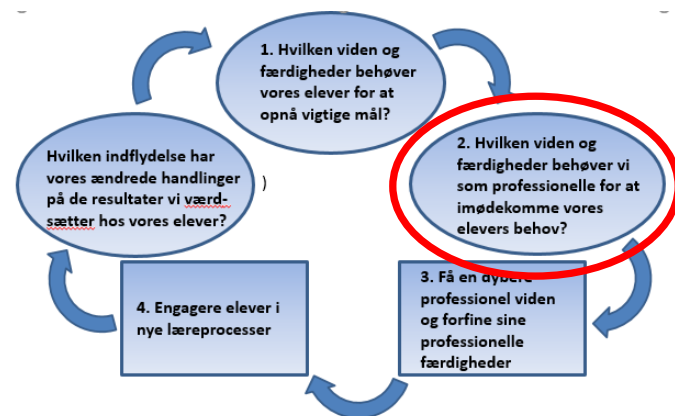
Eksempel:

Hvordan elever tilegner sig modelleringskompetencen i natur/teknologi i 5. klasse

4. Reflekterende dialoger

Brug af undersøgelsesmodellen

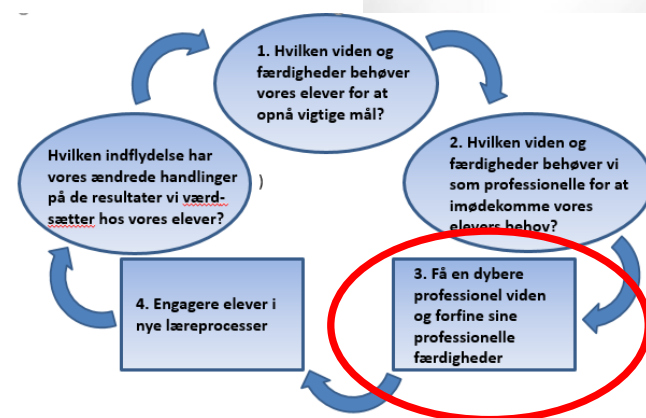
Eksempel:

Få dybere indsigt i en ny måde at tilrettelægge undervisning på med fokus på modellering i naturfag

4. Reflekterende dialoger

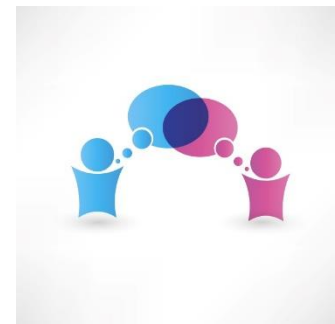
Brug af undersøgelsesmodellen

Eksempel:

Læse noget litteratur om modellering, finde eksempler på brugbare læremidler (fx eksempel på model) og gå i dialog med praktiklærere om undervisningstilrettelæggelse

4. Reflekterende dialoger

Brug af undersøgelsesmodellen

Eksempel:

Klassen gennemfører et undervisningsforløb med fokus på modellering (fx lave modeller af det menneskelige fordøjelsessystem)

4. Reflekterende dialoger

Brug af undersøgelsesmodelle

Eksempel:

Lærerstuderende reflekterer med praktiklærere (og UC-underviser) resultatet af undervisningsforløbet – herunder elevernes målopnåelse - og overvejer muligheder for forbedringer til næste gang

5. Samarbejdskultur

Hvordan skaber og opretholder vi en samarbejdskultur i og om praktikken?

5. Samarbejdskultur

PLF i praktikken – og praktik i PLF

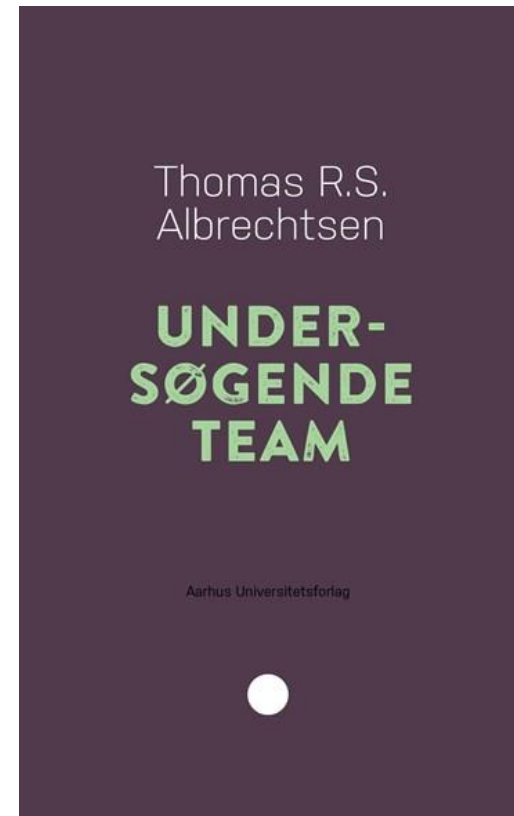
- Hvordan lærer lærerstuderende at samarbejde med andre om undervisningen?
- Hvordan involveres den lærerstuderende i skolens formaliserede teamsamarbejde?

5. Samarbejdskultur

Undersøgende team

1. Kontekst
2. Kompetencer
3. Kooperativ indstilling
4. Koordination
5. Kommunikation
6. Kognition
7. Kollegial vejledning/ledelse

5. Samarbejdskultur

Forskellige grader af samarbejde (Little, 1990):

Samarbejdstype	Beskrivelse
1. Fortællinger og at scanne efter inspiration og idéer hos hinanden	Ofte anekdotisk, momentan, opretholder individualistisk kultur, snak over frokosten
2. Hjælp og assistance	Gives når den efterspørges, besvarer spørgsmål uden nærmere analyse, som fx en udveksling på gangen
3. (Videns)deling	Samle idéer men uden kritisk undersøgelse og udvidelse, lave noget sammen men stadig en norm om "ikke at blande sig"
4. Fælleskonstruerende samarbejde ("joint work")	Stærk følelse af gensidig afhængighed og fælles ansvar, kritisk undersøgelse, forpligtende, ofte som kollegiale observationer

Opsamling

Dimension ved et professionelt læringsfællesskab

1. Fælles vision og værdier

2. Fokus på elevers læring

3. Deprivatisering af praksis

4. Reflekterende dialoger

5. Samarbejdskultur

Eksempel og værktøjer

Studerendes lærerfaglige kompetencer
Målsætning: S.M.A.R.T./G.R.O.W

Studerendes læring om elevers læring

Dokumentation
Observation og feedback

Vejledning
Undersøgelsesmodel

Undersøgende team

